

NATUUR
& MILIEU

TOP 10

VOOR GEZONDE LUCHT

SCHONE LUCHT IS BELANGRIJK VOOR DE GEZONDHEID VAN MENSEN. HOEWEL OP VEEL PLEKKEN AAN DE WETTELIJKE EUROPESE NORMEN WORDT VOLDAAN, BLIJFT DE LUCHT ONGEZOND. ZELFS BINNEN DEZE NORMEN LOPEN OOK IN 2012 HONDERDDUIZENDEN MENSEN IN NEDERLAND GEZONDHEIDSSCHADE OP DOOR HET INADEMEN VAN VERVUILDE LUCHT. VOORAL ROET VAN VERKEER IN DE STEDEN IS EEN GROTE BOOSDOENER. LUCHTVERVUILING VEROORZAAKT ASTMA EN COPD (CHRONISCHE BRONCHITIS EN LONGEMFYSEEM), HART- EN VAATZIEKTEN EN ZELFS VROEGTIJDIGE STERFTE. DE LUCHT MOET - EN KAN - DUS NOG VEEL SCHONER!

GEMEENTEN KUNNEN TAL VAN EFFECTIEVE MAATREGELEN NEMEN WAARDOOR DE LUCHT SCHONER WORDT EN IEDEREEN GEZONDER KAN WONEN, SPELEN EN RECREËREN. IN DEZE BROCHURE WORDEN TIEN MAATREGELEN BESCHREVEN DIE SUCCESVOL ZIJN IN ANDERE STEDEN. NATUUR & MILIEU, DE MILIEUCENTRA IN DE VIER GROTE STEDEN, DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIES, DE FIETSERSBOND, HET ASTMA FONDS (BINNENKORT LONGFONDS) EN DE ERKENDE LEVERANCIERS VAN ROETFILTERS ROEPEN DAAROM ALLE STEDEN IN NEDERLAND OP OM DIE SUCCESVOLLE MAATREGELEN OVER TE NEMEN.

1. VOER MILIEUZONES IN

Gemeenten kunnen milieuzones invoeren om oude, vervuilende voertuigen van 12 jaar en ouder uit de stad te weren. In Nederland hebben 12 steden een milieuzone voor vrachtwagens. Verschillende steden zoals Amsterdam en Utrecht overwegen dat in 2013 uit te breiden met bestelauto's. Door de milieuzone in de gehele stad toe te passen voor alle grote vervuilers én door een goede handhaving worden de zones echt effectief. Een goed voorbeeld is de milieuzone in Berlijn die zorgt voor 40% minder roetuitstoot en een grote gezondheidswinst. Vanaf 1 januari 2012 is ook het gehele Ruhrgebied één grote milieuzone. Vervuilende diesels zonder roetfilter komen het gebied niet meer in. Wenen en Zürich weren ook mobiele werktuigen zonder roetfilter uit de milieuzone.

Meer info: www.milieuzones.nl
www.sootfrecities.eu

2. STIMULEER SCHONE SCOOTERS EN BROMMERS

Het stimuleren van schone, elektrische scooters en het invoeren van een sloopregeling voor oude 2-takt brommers kan veel vervuiling voorkomen. Oude scooters en brommers stoten erg veel roet uit waar vooral fietsers, wandelaars en hardlopers direct last van hebben. Als er een oude brommer langsrijdt, ademen zij ongeveer 250 miljoen deeltjes ultrafijn stof per liter lucht in. Dat is circa 30 keer meer dan normaal, zo blijkt uit metingen (*Bron: rapportage meetactie op www.run4air.nl*). De meest vervuilende 2-takt exemplaren blazen met gemak evenveel schadelijke deeltjes de lucht in als een oude vrachtwagen. Steden als Venlo, Weert, Roermond, Sittard-Geleen, Heerlen, Maastricht en Leeuwarden subsidiëren de aanschaf van schone elektrische scooters. Daarnaast kunnen mensen worden beschermd met een verbod voor brommers op (drukke) fietspaden, populaire looproutes en in parken.

Meer info: www.scooteroverlast.nl

3. KIES VOOR SCHONE MOBIELE WERKTUIGEN

Gemeenten kunnen bij de aanbesteding van bouwwerken luchtkwaliteitseisen stellen aan mobiele werktuigen zoals aggregaten en heftrucks. Dit zijn vaak ware roetkanonnen die zonder roetfilter al snel 10 tot 40 keer meer fijn stof uitstoten dan de meeste vrachtwagens. In ongeveer vijf uur blaast zo'n aggregaat net zo veel roet uit als de gemiddelde auto in een heel jaar. In Zwitserland zijn gesloten roetfilters al jaar en dag verplicht bij mobiele werktuigen. Dat scheelt 95% van de vervuiling. Ook Wenen eist roetfilters, evenals Kopenhagen, hoewel daar alleen in de milieuzone. De *duurzaam inkoopcriteria* in Nederland schrijven een roetfilter voor in stedelijk gebied. Dit wordt helaas nog maar weinig toegepast. Rotterdam is een van de eerste Nederlandse gemeenten die bij de aanbesteding luchtkwaliteitseisen stelt.

Meer info: www.pianoo.nl

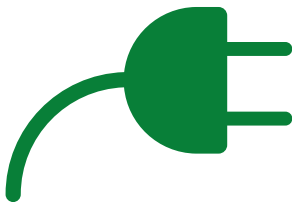
www.bmwt.nl

4. ORGANISEER SCHONE EVENEMENTEN

Deelnemers en bezoekers van de Singelloop in Utrecht, de 7-Heuvelenloop in Nijmegen, Lowlands en Oerol konden in 2011 al opgelucht ademhalen doordat de organisatoren schone aggregaten (roetfilters of waterstof), elektrische volgagens, een treinkaartje bij inschrijving, hybride motoren, OV-fietsen en schone bussen inzetten. Dit voorkomt dat de deelnemers zelf, samen met de voertuigen en machines van de organisatie, voor veel vervuiling zorgen. De gemeente Amsterdam heeft een publicatie 'Milieuzorg bij evenementen' uitgebracht. Gemeenten kunnen lichteisen eenvoudig in een vergunning of verordening opnemen en samen met de organisatie en vervoersmaatschappijen schoon vervoer van de deelnemers organiseren.

Meer info: www.run4air.nl

5. KIES VOOR SCHOON (ELEKTRISCH) EIGEN VERVOER

Elektrische auto's, brommers en bestelbusjes stoten geen roet uit en zijn voor een gezonde stad daarom cruciaal. Steden als Eindhoven, Amsterdam en Rotterdam investeren fors in de elektrische infrastructuur en stimuleren de aanschaf van schone elektrische wagens. Zaanse ambtenaren krijgen alleen een reiskostenvergoeding als ze met de fiets of het OV komen, leggen dienstreizen af in schone of elektrische voertuigen en zijn recent verhuisd naar een OV-locatie met weinig parkeerruimte. De gemeente Utrecht zet de elektrische cargohopper en de 'bierboot' in voor de bevoorrading van winkels en horeca. De provincie Gelderland verstrekt subsidies voor auto's met groen gas. Aardgas is daarnaast een goed en betaalbaar alternatief voor dieselbussen en andere gemeentevervoertuigen. Met een schoon eigen wagenpark, het stimuleren van het gebruik van OV en fiets bij werknemers en bezoekers en met de invoering van Het Nieuwe Werken geeft een gemeente het goede voorbeeld. De impact kan sterk worden vergroot door ook dergelijke maatregelen in mobiliteitsafspraken met bedrijven in de stad vast te leggen.

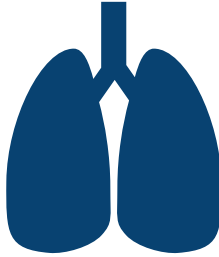
Meer info: www.agentschapnl.nl (elektrisch rijden)
www.hetnieuwewerkendoezelf.nl

6. INVESTEER IN FIETSVRIENDELIJKE STEDEN

Onderzoek van de Fietsersbond laat zien dat een actief fietsbeleid in stedelijke gebieden kan zorgen voor een verschuiving van 10% in de korte ritten van auto naar fiets. In (hoog)stedelijke gebieden kan door goed fietsbeleid een groei in het fietsverkeer van tientallen procenten worden gerealiseerd. Amsterdam heeft dat de afgelopen decennia laten zien. Comfortabele en veilige fietsvoorzieningen zijn het meest belangrijk: het aanleggen van kindvriendelijke fietsnetwerken stimuleert het fietsen op jonge leeftijd. Door een netwerk van vrijliggende fietspaden met minder stoplichten, enkele snelfietspaden voor de langere afstanden en goede stallingsvoorzieningen kan de fiets goed concurreren met de auto. Goede voorbeelden zijn Groningen, Houten, Amsterdam en uiteraard Fietsstad 2011 Den Bosch.

Meer info: www.fietsersbond.nl

7. BESCHERM MENSEN LANGS ONGEZONDE WEGEN

Houd een veilige afstand tot drukke wegen aan voor gevoelige bestemmingen zoals scholen en kinderdagverblijven. Het is voor niemand gezond om langs drukke verkeerswegen te wonen, maar het meest kwetsbaar zijn kinderen, ouderen en zieken. Diverse wetenschappelijke onderzoeken laten zien dat luchtvervuiling van het verkeer astma en COPD (chronische bronchitis en longemfyseem) kan veroorzaken en verergeren.

Fietsers en buitensporters hebben extra last van vervuilde lucht want zij ademen drie keer zo veel lucht in en dus ook drie keer zoveel schadelijke deeltjes. Amsterdam ontmoedigt daarom sinds 2010 de bouw van kwetsbare bestemmingen binnen 50 meter van drukke stadswegen en binnen 300 meter van de snelweg. Gemeenten doen er goed aan de GGD actief bij hun ruimtelijke plannen te betrekken (zie GGD richtlijn Medische Milieukunde Luchtkwaliteit en gezondheid). Daarnaast kunnen gemeenten fiets- en looproutes langs rustige wegen en door autovrije gebieden situeren en zover mogelijk van drukke wegen. Voor bestaande situaties kunnen 80 km-zones, schermen en tunnels met filters en - als ultimum remedium - filters in woningen en gebouwen bijdragen aan de bescherming van mensen.

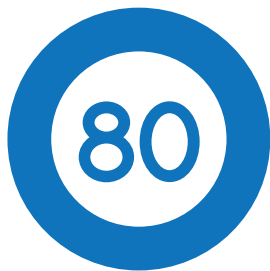
Meer info: www.astmafonds.nl

8. BEPERK HET VERKEER IN DE STAD

De grote steden kampen allemaal met een steeds grotere hoeveelheid verkeer in de stad. De gemeente Utrecht heeft zijn verkeersbeleid daarom gewijzigd. Besloten is om geen nieuwe en bredere invalswegen meer aan te leggen en geen extra parkeerruimte in de stad te ontwikkelen. In plaats daarvan komen er meer en grotere P+R voorzieningen aan de rand van de stad met een goede aansluiting op het fiets- en OV net. Een nieuwe lightrailverbinding van het Centraal Station naar de Universiteit moet over vijf jaar functioneren. De ambitie is een compleet lightrailnetwerk in de regio aan te leggen. De Catharijnesingel is langs de binnenstad deels aan het verkeer onttrokken. In Den Haag is in de omgeving van het CS een grote kwaliteitssprong gemaakt door verkeers-tunnels in combinatie met een nog beter tramnetwerk. De grote steden kunnen een investeringsprogramma voor een beter OV-netwerk met P+R aan de stadsranden ontwikkelen en een dringend beroep doen op de Minister van Infrastructuur en Milieu om financieel bij te springen.

Meer info: www.regioutrecht.nl

9. BEPERK DE SNELHEID EN DE HOEVEELHEID SNELWEGVERKEER DOOR EN LANGS DE STEDEN

Verlaging van de snelheid tot 80 km/u op snelwegen door of vlak langs dichtbevolkte steden blijkt de luchtkwaliteit (en de geluidssituatie) flink te verbeteren. Dit is bijvoorbeeld uit metingen gebleken in het Rotterdamse Overschie. Dit had, op een enkel 80-kilometertraject na, als neveneffect dat de kans op files afnam. De landtunnels bij Utrecht en in Maastricht zijn voorbeelden van maatregelen met een positief effect op de luchtkwaliteit ter plekke. Ook langs de A10 West in Amsterdam is uit metingen gebleken dat lagere snelheid de luchtkwaliteit verbetert. De grote steden kunnen een dringend beroep doen op de Minister van Infrastructuur en Milieu om de bestaande trajecten met een maximum snelheid van 80 km/u te behouden en waar nodig uit te breiden.

Meer info: www.natuurenmilieu.nl

10. STIMULEER SCHONE SCHEEPVAART

Schepen veroorzaken bij drukke scheepvaartroutes, in havengebieden en bij grachten met veel plezierboten veel vervuiling, stank en overlast. Amsterdam pakt dit aan met luchteisen voor rondvaartboten en het stimuleren van elektrische rondvaartboten en watertaxi's. Utrechtse cafés worden sinds 2010 van hun voorraad voorzien door een elektrische boot. Overheden kunnen elektrisch vervoer stimuleren en minimaal een roetfilter eisen in vergunningen voor o.a. watertaxi's en rondvaartboten. Ook kan men de maximumsnelheden verlagen en deze goed handhaven. De waterpolitie en havenbedrijven kunnen zorgen voor minder vuile lucht door schone eigen boten (elektrisch, hybride, aardgas of met een gesloten roetfilter). In de zee- en binnenvaarthavens kan men werken met naar vervuiling gedifferentieerde tarieven. Ook kan men walstroom aanbieden of verplichten.

Meer info: www.eharbours.eu

10 TIPS VOOR GEZOND BEWEGEN IN GEZONDE LUCHT

BEWEGEN IS GEZOND, OOK IN DE STAD. TEGELIJK BEN JE ALS HARDLOPER, FIETSER OF WANDELAAR KWETSBAAR. JE ADEM BIJ INSPANNING AL SNEL 2.000 LITER LUCHT PER UUR IN, DAT IS DRIE KEER ZO VEEL ALS NORMAAL. HELAAS IS DE LUCHT, MET NAME IN DE STEDEN, LANG NIET OVERAL SCHOON GENOEG. VOORAL DE ROETUITSTOOT VAN VERKEER KAN VOOR ERNSTIGE GEZONDHEIDSSCHADE EN MINDERE SPORTPRESTATIES ZORGEN. DIT NEEMT NIET WEG DAT JE, OOK IN STEDEN, NOG ALTIJD BETER WEL KUNT BEWEGEN DAN NIET! WIJ GEVEN JE HIERBIJ 10 TIPS OM VAN DE SCHOONSTE LUCHT TE PROFITEREN.

1. VERMIJD DE MEEST VERVUILDE WEGEN IN DE STAD. LANGS DRUKKE WEGEN KRIJG JE AL SNEL 3 TOT 10 KEER MEER FIJN STOF BINNEN DAN IN EEN RUSTIG PARK OF LANGS EEN RUSTIGE WEG.
2. NEEM ZO VEEL MOGELIJK AFSTAND VAN DRUKKE WEGEN. BIJ VOORKEUR MINIMAAL 300 METER AFSTAND VAN EEN SNELWEG EN 50 METER VAN DRUKKE STADSWEGEN, MAAR ENKELE METERS EXTRA AFSTAND MAAKT OOK AL EEN VERSCHIL.

3. LOOP EN FIETS ZO MIN MOGELIJK DIRECT ACHTER SCOOTERS EN ANDER VERKEER. ALS ER EEN OUDE BROMMER LANGSRIJDT, ADEM JE ONGEVEER 30 KEER MEER DEELT JES FIJN STOF PER LITER LUCHT IN. EEN APART FIETSPAD OF DE STOEP ERNAAST IS SCHONER DAN OP DE WEG.

4. VERMIJD DRUKKE WEGEN MET HOGE BEBOUWING EN VEEL BOMEN; DEZE HOUDEN WIND TEGEN WAARDOOR DE VERVUILING BLIJFT HANGEN. VERMIJD OOK DRUKKE STOPLICHTEN EN TUNNELMONDEN. ALS HET VERKEER OPTREKT VEROORZAAKT DAT EEN FLINKE ROETUITSTOOT.

5. KIJK HOE DE WIND WAAIT EN LOOP OF FIETS AAN DE BOVENWINDSE KANT VAN DE WEG. DAAR IS DE LUCHT AL SNEL TWEE KEER SCHONER.

6. OP WINDSTILLE, WARME OF MISTIGE DAGEN KAN DE LUCHTVERVUILING STERK TOENEMEN. NA REGEN EN BIJ HARDE WIND IS DE LUCHT VAAK JUIST SCHONER. 1 JANUARI IS OOK BERUCHT VANWEGE DE LUCHTVERVUILING DIE ONTSTAAT DOOR VUURWERK. KIJK OP WWW.RUN4AIR.NL VOOR DE SMOGVERWACHTING VOOR DE KOMENDE DAGEN.

7. LOOP OF FIETS BIJ WINDSTIL, ZONNIG ZOMERWEER BIJ VOORKEUR 'S MORGENS, DAN IS DE LUCHT (OOK GEZIEN DE SPITS) HET SCHOONST. ZOMERSMOG (OZON) ONTSTAAT DOOR EEN COMBINATIE VAN ZON EN LUCHTVERVUILING EN IS 'S MIDDAGS OP ZIJN HOOGSTE NIVEAU. 'S AVONDS EN 'S NACHTS NEEMT DE SMOG WEER AF.

8. WIL JE JE VERPLAATSEN OM TE GAAN SPORTEN IN EEN GROENER GEBIED BUITEN DE STAD, GA DAN ZO MIN MOGELIJK MET DE AUTO, MOTOR OF SCOOTER. ALS BESTUURDER ZIT JE IMMERS MIDDEN IN DE WOLK VAN UITLAATGASSEN EN KRIJG JE VEEL SCHADELIJKE ROETDEELTJES BINNEN. BOVENDIEN VERVUIL JE DAN ZELF OOK NOG EENS DE LUCHT.

9. VERMIJD ALS HET KAN DE SPITS, MET NAME IN DE AVOND, OF NEEM TIJDENS DE SPITS EEN OMWEG LANGS EEN RUSTIGERE ROUTE. DE HOEVEELHEID SCHADELIJKE STOFDEELTJES IS IN DE SPITS LANGS WEGEN VEEL HOGER DAN WANNEER ER MINDER VERKEER IS.

10. ZORG OOK ZELF VOOR SCHONE LUCHT. ATLETIEK-VERENIGINGEN EN SPORTCLUBS KUNNEN ZELF SCHONE EVENEMENTEN ORGANISEREN EN OP DE CLUB KUN JE MET ELKAAR BESPREKEN WAT SCHONE LOOPROUTES ZIJN. KIJK OP WWW.RUN4AIR.NL WAT JIJ KUNT DOEN.

MEER WETEN?

- Op www.run4air.nl vind je meer informatie over lucht en gezondheid, schone routes en maatregelen voor schone lucht. Daar staan ook verwijzingen naar diverse publicaties.
- www.natuurenmilieu.nl
- www.milieucentrumamsterdam.nl
- www.milieucentrumutrecht.nl
- www.haagsmilieucentrum.nl
- www.milieucentrum.rotterdam.nl
- www.fietsersbond.nl
- www.astmafonds.nl
- www.natuurenmilieufederaties.nl
- www.rivm.nl
- www.elvf.nl

www.elvf.nl
Voor de juiste roestfiter levenswijze

De Natuur en Milieufederaties
Samen voor mooie en duurzame provincies

**NATUUR
& MILIEU**

